

DE KRACHT VAN DUURZAME SPORTSYSTEMEN

Sport vervult een cruciale rol in onze samenleving; daar is iedereen van overtuigd. Toch wordt in de markt nog geworsteld met de duurzame invulling van sport en sportaccommodaties. Oranjewoud Sport is één van de marktleiders op het gebied van inrichting van buitensportaccommodaties. Gosewin Bos, businessmanager Sport, over de aanpak en kansen van duurzaamheid in de sportmarkt.

WAT BETEKENT DUURZAAMHEID VOOR ORANJEWOUDE SPORT?

‘Wij willen toonaangevend zijn op het gebied van sportaccommodaties. Dit betekent innoveren en voorop lopen. Zo hebben wij van duurzaamheid een speerpunt gemaakt en ons gecommiteerd aan de ProRail CO₂-Prestatieladder, terwijl dit in de sportmarkt nog geen selectiecriteria is.’

WAT GEbeurt NU IN DE MARKT OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID?

‘Duurzaamheid is hot, maar moeilijk te concretiseren. Dat zien we ook in onze markt. Er is bijvoorbeeld vraag naar ‘zo duurzaam mogelijke’ producten, maar er zijn geen handvatten om dat te meten. Daarnaast heerst het beeld dat duurzaamheid geld kost, terwijl wij simpel kunnen aantonen dat het geld oplevert. Zeker op lange termijn. Dit laatste argument is een lastige, in de huidige marktsituatie waar budgetten onder druk staan. Want het investeringsbudget en een realistische terugverdientijd verschillen per opdrachtgever.’

MET WELKE INITIATIEVEN ZIJN JULLIE GESTART?

‘Wij zijn op zoek gegaan naar meetmethoden voor duurzaamheid. Binnen Oranjewoud was al kennis van Eco Efficiency Analyse (E.E.A), een internationaal gebruikte methode om de milieu-impact inzichtelijk te maken. Het voordeel van E.E.A. ten opzichte van andere meetmethoden is dat het duurzaamheid optimaliseert in plaats van maximaliseert. Er wordt ook gekeken naar de kosten. Samen met Edel Grass zijn wij dit traject gestart. De eerste resultaten van de analyse zijn nu bekend, er liggen enkele verrassende conclusies. Deze informatie helpt ons om opdrachtgevers gericht te adviseren en vormt de basis van onze productontwikkeling.’

HOE GEVEN JULLIE VORM AAN DEZE PRODUCTONTWIKKELING?

‘Bundeling van kennis is wat ons betreft noodzakelijk om tot optimale innovatie te komen. De afgelopen jaren hebben wij binnen onze organisatie ketenintegratie toegepast. Door de overname van vier bedrijven en intensieve samenwerking met TenCate, kunnen we invloed uitoefenen op het hele innovatieproces; van bron tot en met eindproduct. Dit heeft duurzame kunstgrassystemen opgeleverd. Een voorbeeld hiervan ligt bij ASC Nieuwland in Amersfoort, waarbij het hele systeem is opgebouwd uit één DNA. Na afschrijving kan de complete constructie worden gebruikt om nieuwe vezels te maken. Zonder intensieve samenwerking was dit niet gerealiseerd.’

ZORGT DIT VOOR VEEL VERANDERING IN JULLIE WERKWIJZE?

‘Ook onze werkwijze is van invloed op onze footprint. Daarom zoeken we duurzame oplossingen voor onze projecten. Als eerste zijn we samenwerkingsverbanden aangegaan met gerenommeerde recyclingbedrijven, om oude systemen zo duurzaam mogelijk op te ruimen. We weten ook wat met de verschillende componenten gebeurt. Dit leidt weer tot nieuwe inzichten voor de ontwikkeling van onze systemen. Zo komt duurzaamheid terug in alle geledingen van onze organisatie; van strategie tot en met onze werkwijze.’

MEER INFORMATIE:

GOSEWIN BOS
T: (0570) 66 39 33
E: GOSEWIN.BOS@ORANJEWOUDE.NL

NIEUWE SCAN STIMULEERT ‘VOLHOUBBARE GEBIEDS-ONTWIKKELING’

Gebiedsontwikkeling en gebiedsbeheer; het zijn (nog) twee gescheiden werelden. Een gemiste kans, want integratie van beide zorgt dat gebieden langer meegaan en hun gebruikswaarde behouden. In tijden van crisis en krimp is dat extra van belang. Maar hoe verbind je ontwikkeling en beheer? Hoe worden gebieden toekomstbestendig? Oranjewoud en Platform Nederland Boven Water geven antwoord met de ‘waardenscan levenscyclusbenadering’.

Duurzame ontwikkeling van bestaande en nieuwe gebieden vereist integratie van ontwikkeling en beheer. Gebiedsontwikkeling stopt nu vaak bij de oplevering; beheer en onderhoud zijn sluitpost en blijven ‘alleen’ achter. Dit leidt tot problemen, zoals nieuwe gebieden die aftakelen door onvoldoende beheer of verpauperde gebieden die juist tegen wil en dank worden onderhouden. Verspilling van geld en energie is het gevolg.

LEVENSCYCLUS

Een nieuw uitgangspunt voor gebiedsontwikkeling is de levensduur van een gebied. Vóór je aan de slag gaat, onderzoek je eerst in welke levensfase een gebied zit. De nieuwe waardenscan levenscyclusbenadering helpt hierbij. De scan bepaalt onder meer de gebruikswaarde, technische waarde en toekomstwaarde van een gebied. Vervolgens kan een bewuste keus worden gemaakt voor beheer, renovatie, herinrichting, herstructurering of transformatie. De hele levensduur van het gebied staat hierbij centraal.

INSPIRATIE

Is een passende interventie gekozen? Dan is het zaak om de levensduur van deze interventie zo lang mogelijk te maken. Het platform en Oranjewoud stellen daarom een inspiratieboek samen, om concrete voorbeelden van ‘volhoudbaarheid’ te delen. Daarnaast is zicht op de kosten van een interventie belangrijk. De nieuw ontwikkelde ‘lifecycle-kostenberekening’ maakt korte- en lange termijnoplossingen financieel inzichtelijk en vergelijkbaar.

IN DE PRAKTIJK

Wilt u investeren in duurzame gebiedsontwikkeling? Verloopt beheer en onderhoud van uw gebied tegen wil en dank? Zijn in het verleden ontwikkelkeuzes gemaakt, die om herziening vragen? Platform Nederland Boven Water en Oranjewoud passen de nieuwe instrumenten graag toe in de praktijk. Samen met u kunnen we de instrumenten optimaliseren en maken we gebiedsontwikkeling ‘volhoudbaar’.

MEER INFORMATIE:

HENRI DEELSTRA
M: 06 51 24 14 24
E: HENRI.DEELSTRA@ORANJEWOUDE.NL

GRAFISCH ONTWERP & OPMAAK

ADVIES- EN INGENIEURSBUREAU ORANJEWOUDE
PR & COMMUNICATIE

WWW.ORANJEWOUDE.NL

DE SPECIAL DUURZAAMHEID IS EEN UITGAVE VAN
ADVIES- EN INGENIEURSBUREAU ORANJEWOUDE
WWW.ORANJEWOUDE.NL

NUMMER 2 / 2011

DUURZAAMHEID: EEN KWESTIE VAN VOLHOUDEN

UNDERSTANDING TODAY, IMPROVING TOMORROW

Duurzaam ondernemen is geen keuze, het is een noodzaak. Samen kunnen we een goede balans tussen mens, milieu en economie realiseren. Die balans is cruciaal voor een toekomstbestendige samenleving. Oranjewoud biedt de markt al 60 jaar duurzame oplossingen voor onze leefomgeving en legt de lat steeds hoger. Wij zien daarbij drie pijlers:

- **Verantwoordelijkheid nemen.** Duurzaamheid vertalen in de eigen bedrijfsvoering, zoals duurzame huisvesting, energiebesparing en bewust inkoopbeleid. Daar begint het mee. Het is een opdracht voor iedereen die duurzaamheid serieus neemt.
- **Toonaangevend zijn.** Voorop lopen, kansen zien én benutten. Nieuwe dingen uitproberen die worden erkend in de markt. Dat vraagt lef. Maar het leidt tot innovatieve oplossingen en nieuwe wegen naar een toekomstbestendige samenleving.
- **Partner zijn in de keten.** Een duurzaam ondernemer zoekt verbinding en partnerschap. Duurzaamheid vraagt om samenwerking en interactie. Bijvoorbeeld in gesprek gaan met leveranciers over duurzaamheid en samen met partners duurzame initiatieven realiseren.

Deze pijlers zijn voor elk bedrijf en elke overheid van belang, ze vormen daarom ook de rode draad van deze special. Oranjewoud helpt klanten om de pijlers te concretiseren en investeert zelf ook in duurzaamheid. Deze special laat zien hoe bevlogen mensen keihard werken aan een ‘volhoudbare’ toekomst. Soms staat ketendenken daarbij voorop, dan weer innovatie of duurzaamheid in eigen huis. De projecten hebben echter 1 ding gemeen: ze inspireren en maken duurzame energie vrij!

Eric van der Schans, manager Duurzaamheid Oranjewoud

HELDER ZICHT OP ENERGIEVERBRUIK

Hoeveel energie gebruikt een magnetron? Wat levert het op als je 's avonds de beeldschermen op kantoor uitzet? Inzicht in het eigen energieverbruik is de basis voor duurzaamheid. Twee handige producten helpen particulieren en bedrijven: de Wattcher én het energiemonitoringspakket van Strukton Workspere. Medewerkers van Oranjewoud hebben de Wattcher thuis getest. Verantwoordelijkheid nemen begint immers in ‘eigen huis’.

Bewustwording en verantwoordelijkheid nemen; het zijn belangrijke onderdelen van de duurzaamheidsstrategie van Oranjewoud. Tientallen medewerkers hebben daarom met de Wattcher hun energieverbruik thuis gecheckt. De reacties waren unaniem positief. Het kleine apparaatje vergroot de bewustwording en laat direct zien waar besparingsmogelijkheden zitten. Minder energieverbruik verkleint de CO₂-voetafdruk en bespaart natuurlijk geld.

Voor bedrijven heeft Strukton Workspere/Oranjewoud het energiemonitoringspakket ontwikkeld. Dit pakket geeft ook snel en eenduidig inzicht in het energieverbruik; webbased, vanuit iedere locatie en op elk moment. Het monitorsysteem maakt gerichte energiebesparing voor bedrijven mogelijk. Meer bewustwording, efficiënte werkprocessen, minder energiekosten en minder CO₂-uitstoot zijn het resultaat. In filialen van de Bijenkorf is bijvoorbeeld een gemiddelde energiebesparing van 22% behaald.

MEER INFORMATIE:

PAUL VAN DER MEER
M: 06 22 95 96 96
E: PAUL.VANDERMEER@ORANJEWOUDE.NL

WERELDWIJD GRIP OP HET BLAUWE GOUD

Water, het "blauwe goud" van onze tijd. Dreigende waterschaarste, gebrek aan waterkwaliteit; ook voor veel bedrijven wordt water meer en meer een strategische grondstof. Multinational Heineken is daar één van. De bierbrouwer zet de komende jaren nadrukkelijk in op de juiste balans tussen een toekomstbestendige bedrijfsvoering en duurzaam waterverbruik.

De opgave is even helder als complex: de beschikbaarheid van zoet water staat onder druk, tegelijk groeit de waterbehoefte explosief. Niet verwonderlijk dat water een cruciale plek inneemt in "Brewing a better future", het duurzaamheidsbeleid (2010) van Heineken. 'We zijn in meer dan 70 landen actief met ruim 140 brouwerijen. Op sommige plekken zien we nu al risico's ontstaan. Vooral in minder ontwikkelde landen wordt de groeiende behoefte niet opgevangen door waterleveranciers en overheden. Het is daarom van belang om zuiniger met water om te gaan en om in harmonie met de omgeving gebruik te maken van het beschikbare water', benadruken Ron Bohlmeijer en Herman van de Bergh, beide werkzaam in de Global Supply Chain van Heineken.

WATERFOOTPRINT

Heineken zette de afgelopen jaren grote stappen. Er werd flink geïnvesteerd in de reductie van het waterverbruik in de brouwerijen. De resultaten mochten er zijn, maar voor het totaalplaatje slechts een druppel op de gloeiende plaat. 'We hebben vorig jaar voor twee productiegebieden (waterschaars Egypte en nat. Slovaakia) de waterfootprint (wf) laten berekenen. Uit deze pilotstudies in Egypte en Slovaakia blijkt dat het overgrote deel van het waterverbruik niet zozeer bij de brouwerijen zit, maar in het begin van de keten.'

AFRIKA

Het onderzoek wees verder uit dat de impact van de waterfootprint van bier aanzienlijk groter is in waterschaarse landen. Bohlmeijer en Van de Bergh: 'In Egypte groeit gerst bijvoorbeeld alleen door irrigatie. Hiervoor

maken boeren vooral aanspraak op "blauw" water dat je uit grondwater, meren en beken haalt. Gevolg: onze productie heeft een impact op de lokale watervoorraad.'

Verduurzaming is in deze landen een enorme uitdaging. Helemaal omdat de multinational in Afrika de lat hoog legt. 'We willen onze Afrikaanse productie de komende jaren flink vergroten, tegelijk hebben we een stevige lokale inkoopambitie. Hierbij hebben we ons gecommitteerd aan het inkopen van zestig procent lokaal geproduceerde granen. Voor een kleinere waterfootprint moeten we dus echt voorin de keten beginnen.'

WATER STEWARDSHIP

Inmiddels heeft Heineken de eerste schreden gezet. Bohlmeijer en Van de Bergh: 'We hebben bijvoorbeeld een WaterStewardship-programma opgezet. Hiermee willen we een manier vinden om water duurzaam te delen met de bevolking, het ecosysteem en de industrie.' In dit kader van "Source Water Protection" bracht AnteaGroup (buitenlandse tak van Oranjewoud) onlangs voor de brouwerijen in de beide Congo's in kaart welke water-risico's er zijn. 'Op basis hiervan gaan we de dialoog aan met stakeholders, om deze risico's zoveel mogelijk in te dammen maar met oog voor elkaars belangen.'

Het formuleren van een gerichte waterreductiestrategie is een tweede spoor. 'Hiervoor laten wij in nog drie regio's wf-studies uitvoeren. Daarna kun je in elke regio aan de slag met verduurzaming in de hele waterketen. Bijvoorbeeld door aan te haken bij initiatieven die duurzamere vormen van irrigatie promoten, maar ook door toeleveranciers en de omgeving bewust te maken van verduurzaming. Ook voor hen is de urgentie groter dan ooit.'

MEER INFORMATIE OVER 'BREWING A BETTER FUTURE':

WWW.HEINEKENNEDERLAND.NL

MEER INFORMATIE OVER GLOBAL WATER FOOTPRINT:

PETER PENNING

M: 06 53 23 01 86

E: PETER.PENNING@ANTEAGROUP.COM

DUURZAAMHEID² IN HET KWADRAAT

ONDERZOEK ENERGIEBESPARING ACCSYS TECHNOLOGIES

Een duurzaam product nóg duurzamer maken; Accsys Technologies heeft het gerealiseerd. Dit bedrijf biedt een waardevol alternatief voor tropisch hardhout: Accoya®. Voor de productie wordt FCE-gecertificeerd zacht naaldhout ingekocht. Na een milieuvriendelijk behandelproces krijgt Accoya® de stabiliteit, schoonheid en duurzaamheid van het beste tropisch hardhout. De extra lange levensduur zorgt voor minder CO₂-uitstoot.

Kort geleden zette Accsys Technologies opnieuw een duurzame stap. Oranjewoud onderzocht namelijk of energiebesparing mogelijk is in het behandelproces van Accoya®. Dat blijkt het geval: met relatief eenvoudige maatregelen is een besparing van bijna twintig procent haalbaar. En zo ontstaat een dubbel duurzaam product.

Ook benieuwd welke energiebesparing mogelijk is voor uw product of proces? Oranjewoud zoekt graag samen met u naar duurzaamheid in het kwadraat.

MEER INFORMATIE:

PAUL VAN DER MEER

M: 06 22 95 96 96

E: PAUL.VANDERMEER@ORANJEWOU.D.NL

‘WIJ WILDEN DUURZAAMHEID CONCREET MAKEN. DAT IS GELUKT!’

ORANJEWOU.D HELPT GEMEENTE MET UNIEK PROGRAMMA VAN EISEN

Een gemeente met duurzame ambities; dat is Tynaarlo zeker. Ze heeft duurzaam beleid ontwikkeld voor alle projecten en gebouwen. In het dorp Vries is een nieuwe wijk gepland met een Multi Functionele Accommodatie (MFA). Hoe kan de gemeente haar duurzame wensen vertalen in deze MFA? Welk ambitieniveau is haalbaar, wat zijn de kosten en opbrengsten? Oranjewoud hielp Tynaarlo om duurzaamheid te concretiseren, het resultaat is een uniek Programma Van Eisen (PvE).

'De term duurzaamheid heeft vaak iets zweverigs', begint energicoördinator Wildrik van Reeken van de gemeente Tynaarlo. 'Het is belangrijk maar tegelijk heel breed en moeilijk te definiëren. Wij wilden als gemeente grip krijgen op duurzaamheid, zodat we samen met betrokken partijen doordachte en betaalbare keuzes kunnen maken. Oranjewoud heeft ons hierbij geholpen.'

KRAAKHELDER

Interactieve workshops met alle gebruikersgroepen van de MFA; het was de eerste stap op weg naar een (duurzaam) PvE. Wildrik: 'De wensen van alle gebruikers moesten bij elkaar komen. Want we willen de ruimtes in de MFA straks slim benutten en het aantal vierkante meters beperken. Een flinke, maar zeker geslaagde klus.'

Stap twee werd een duurzaamheidsstudie, waarbij drie ambitieniveaus zijn gedefinieerd: Actief, Voorlopend en Innovatief. Bij elk niveau benoemde Oranjewoud passende duurzame maatregelen en de benodigde technische voorzieningen. Wildrik: 'Een prachtige basis voor het PvE. Er ligt nu een kraakhelder keuzedocument, waarin de drie niveaus integraal zijn verwerkt.'

BETAALBAAR

Bij de berekening van de kostenplaatjes heeft Oranjewoud de levenscyclus van de MFA als uitgangspunt genomen. Zo ontstond voor elk niveau een helder kostenoverzicht. Wildrik: 'Een duurzame investering betaalt zich terug als je naar de hele levensduur van het object kijkt. Dat maakt dit PvE goed zichtbaar.' Tynaarlo heeft op basis van het PvE gekozen voor niveau Voorlopend. 'Een grote én betaalbare stap, waar bij alle aspecten van duurzaamheid invulling krijgen: milieu, energiezuinigheid, veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid. Duurzaamheid is voor ons niet zweverig meer, het heeft een concreet gezicht gekregen.'

MEER INFORMATIE:

ROB VERKERK

M: 06 20 59 97 30

E: ROB.VERKERK@ORANJEWOU.D.NL

BREEAM-KEURMERK: GROENE STERREN VOOR GEBOUWEN

Duurzaam ondernemen begint in eigen huis. Of eigenlijk: met eigen huis. Als duurzaam ondernemer kom je het beste tot je recht in een duurzaam (kantoor)pand. Maar hoe presteert een pand op het gebied van duurzaamheid en hoe wordt dat aantoonbaar? De wereldwijd toegepaste methode BREEAM geeft een helder oordeel. BREEAM wordt steeds meer de standaard voor duurzame panden, het keurmerk werkt waardeverhogend.

De methode is toepasbaar voor nieuwbouw, bestaande bouw en gebiedsontwikkeling. BREEAM geeft een standaard voor duurzaamheid en meet vervolgens het prestatieniveau van een gebouw. Een gebouw wordt getoetst met behulp van diverse criteria, zoals energiezuinigheid, de herkomst van materialen en de wijze waarop het pand wordt gebruikt. Het gaat dus om duurzaamheid in de breedste zin van het woord.

De score wordt uitgedrukt in een keurmerk met 1 (acceptabel) tot maximaal 6 (excellent) sterren. Het keurmerk draagt bij aan vermindering van CO₂-uitstoot en is waardeverhogend voor gebouwen. Het belangrijkste doel is duurzame verbetering van panden.

QUICKSCAN

Oranjewoud is gecertificeerd BREEAM-NL Expert voor nieuwbouw. Ze biedt klanten een quickscan, die in korte tijd de waarschijnlijke BREEAM-score en mogelijke verbeterpunten weergeeft. Na deze eerste stap kan Oranjewoud het proces begeleiden om tot daadwerkelijke certificering te komen. De klant bepaalt daarbij zelf het ambitieniveau.

MEER WETEN OVER HET BREEAM-KEURMERK?

KLAAS JAN DE BOER

M: 06 10 98 29 28

E: KLAASJAN.DEBOER@ORANJEWOU.D.NL

KWARTIERMAKERS IN WINDENERGIE

Een pittige zuidwester of een koude noordooster. Uit welke hoek de wind de komende jaren ook waait, hij is belangrijker dan ooit. Windenergie moet een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstelling om in 2020 veertien procent duurzame energie te realiseren. De overheid zet daarom in op de realisatie van 6000 megawatt opgesteld vermogen. Nieuwe windmolenparken, de sanering en opschaling van bestaande parken; Oranjewoud zorgt ervoor dat deze projecten de wind in de zeilen krijgen.

Alhoewel de crisis- en herstelwet en de Rijkscoördinatie-regeling de ontwikkeling van kleinere en grotere windturbineparken moeten versnellen, hebben deze projecten van meet af aan veel voeten in de aarde. 'De initiatieffase is cruciaal', vertelt adviseur Liesbeth Bijvoet. De afgelopen jaren verdiepte zij zich in de windenergiemarkt. 'De trend is dat we inzetten op "on shore turbines" met een groot vermogen. Deze windmolens betekenen wel een flinke ingreep in ons landschap.'

IJSSELMEERDIJK

Eén van de jongste projecten waar Bijvoet aan werkte, is de sanering van de windmolenparken Harry van den Kroonenberg en Irene Vorrink. Nuon gaat deze technisch verouderde turbineparken langs de IJsselmeerdijk in de Flevopolder saneren en opschalen. Het achterliggende Rivierduingebied, waar kleinere solitaire molens staan, wordt betrokken bij de saneringsopgave. Bijvoet: 'Een complex vraagstuk, omdat deze parken zich in meerdere gemeentes bevinden. Daarnaast krijg je te maken met landschappelijke, economische, planologische, en ecologische belangen.'

OP ÉÉN LIJN

In een verkenning deed Oranjewoud de betrokken gemeentes, de provincie en het ministerie van Infrastructuur en Milieu een procesvoorstel. 'Een exercitie die allereerst bedoeld is om de verschillende overheden op één lijn te krijgen. Hamvraag: welke opstelling en locatie past het beste in hun visie? Verder hebben we in beeld gebracht hoe het project in relatie tot de omgeving staat.

Met welke stakeholders krijg je te maken, wat zijn hun belangen en welke procedures moet je doorlopen? Vragen die je nu al moet beantwoorden, wil je over vijf jaar resultaat boeken.'

Naast het windmolenpark langs de IJsselmeerdijk, leverde Oranjewoud een bijdrage aan de ontwikkeling en upgrading van turbineparken in Alphen aan de Rijn, Rotterdam en Wieringermeer. Ook maakt Oranjewoud beleid voor de gemeente Dronten. 'Elke locatie kent z'n eigen uitdaging. De ontwikkeling van windmolens in de haven van Rotterdam is landschappelijk gezien eenvoudiger dan elders. Maar je krijgt hier weer te maken met een thema als externe veiligheid.' Vraagstukken waarin een multidisciplinair bureau als Oranjewoud overigens helemaal thuis is. Bijvoet: 'Of je nu voor ontwikkelaars of overheden werkt: het is elke keer weer de kunst om in dit speelveld met veel belangen nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.'

MEER INFORMATIE:

LIESBETH BIJVOET

M: 06 51 40 28 09

E: LIESBETH.BIJVOET@ORANJEWOU.D.NL

EFFICIËNTER MET WATER

Binnen de bedrijfsvoering van het Academisch Medisch Centrum (AMC) Amsterdam is verduurzamen een belangrijk speerpunt. Vanuit deze ambitie zocht het AMC een praktische invulling voor waterbesparing op de verpleegafdelingen. Op basis van een training on the job, bracht Oranjewoud de mogelijkheden in kaart. Het resultaat is een set gerichte adviezen.

Om gevoel te krijgen bij de vraag van het AMC, laste Oranjewoud een "besparingsdag" in; een korte training on the job. Adviseur Toon Boonekamp: 'We wilden ontdekken hoe medewerkers omspringen met water en hoe ze procedures volgen. We hebben een rondje door de gebouwen gemaakt, apparatuur bekeken en gesproken met verpleegkundigen, afdelingshoofden en de technische dienst.'

VAN SCHOONMAAK TOT TECHNIEK

Dit leverde bruikbare informatie op. Boonekamp: 'Het gros van het waterverbruik komt voor rekening van de ondersteunende diensten. Neem de schoonmaak. Hiervoor wordt nog veel water gebruikt, terwijl droog reinigen een goed alternatief kan zijn. Ook opvallend waren de verschillen in apparatuur en de technische staat daarvan. Beddenpanvaatwassers zijn in alle bezochte afdelingen verschillend van uitvoering. Dit bevordert de uniformiteit van procedures niet.'

RESULTAAT

De rondgang en de inventarisatie leidde tot een overzicht van besparingsmogelijkheden, tips waar binnen het AMC nog grote (water)besparing te verwachten is en een checklist. 'Dit gaat echt van de aanbeveling om procedures beter te borgen tot het advies om van water een hard criterium te maken bij toekomstige verbouwingen. Het AMC heeft nu een set gerichte adviezen in huis, om concreet aan de slag te gaan met waterbesparing.'

MEER INFORMATIE:

TOON BOONEKAMP

M: 06 51 56 85 99

E: TOON.BOONEKAMP@ORANJEWOU.D.NL

ORANJEWATER

Oranjewoud is gecertificeerd partner van het Water Footprint Network. Water footprint is een dienst uit "Oranjewater", het palet aan ondersteuning voor bedrijven. Toon Boonekamp: 'We brengen hiermee de waterketen van bedrijven in kaart én denken na over slimme oplossingen om productieprocessen schoner en efficiënter te maken.'

www.oranjewoud.nl/owiki/oranjewater